

Moeder Lezing

Moeder was geboren en getogen in Nederlands Indië .langs genealogische weg vonden we het volgende. Haar vader was daar ingenieur bij de spoorwegen. Als jong meisje ging ze naar Nederland om daar dansles te nemen bij de bekende danseres Lili Green.

Zij gaf daarna voorstellingen in Nederlands Indië . In de Java Bode kunt u daar over lezen.

Ook gaf zij dansles aan kinderen in het Concordia te Bandoeng. Doch toen zij ze met een schoudertje bloot liet dansen, was dat te progressief voor die tijd. Balletles hield op.

Niet voor een gat te vangen trok zij weer naar Nederland om daar de kweekschool te volgen om daarna als gouvernante in Nederlands Indië te kunnen werken. Ze kwam terecht bij Matthieu Kerbosch, die in de kinine werkte, om aan zijn kinderen les te geven.

Die had Pierre Schrijnen uitgenodigd om bij hem te komen werken. Zo hebben ze elkaar leren kennen. Ze trouwden en gingen voor zich zelf beginnen. Thee en rubber plantages.

Ze kregen vijf meisjes. Moeder gaf haar meisjes thuis les. Gaf ook les in de kampong en nodigde de kampongbewoners uit voor selamatans bij ons thuis.

Gezondheid was belangrijk voor haar. Als ik de lunch niet op had , werd ik na het verplichte middagslaapje in Nederlands Indië , in de gudang gezet om het op te eten, mocht niet eerder gaan spelen. Er kwam een grote moestuin die ons van eten kon voorzien. We woonden in de bergen en een betonnen trap leidde ons naar de kampong die lager lag.

De oorlog met Japan kwam er aan., die veroverde in drie maanden tijds de hele Indische Archipel. Het eerste wat wij er van ervoeren was de gevangenneming van vader. Van de meisjes had alleen Trees de oudste , dat gezien.

Moeder moest de onderneming verzorgen. Trees hielp haar al daarbij. Ze schepte op, dat zij al kon zwijnen schieten! Hoge Japanse officieren kondigden zich aan om van de gebruikelijke logeergelegenheid op plantages gebruik te maken. Gezien de reputatie die de Japanners toen hadden, had moeder de vier oudste meisjes in veiligheid gebracht in de kampong.

De logeerpartij is gelukkig veilig verlopen. Toen kwam het bevel, dat moeder met haar vijf meisjes zich moesten melden. Auto's waren er al niet meer. We trokken in een grobak (een kist op wielen en paarden er voor) naar Bandoeng. Daar was het eerste kamp. Een deel van de stad, omheind met prikkeldraad (gedek genoemd) en de huizen opgevuld met gevangenen. Daarna volgde het kamp Grogol, dat was een krankzinnigeninrichting. Daar lagen de mensen in zalen op de grond. Het derde kamp was Tjideng, ook weer opgevulde huizen in de stad.

Corvees: moeder maakte de pens schoon in de gaarkeuken voor de soep, waar ook wel wat groenten aan toegevoegd werd. Trees werkte op het land buiten het kamp en van mij was het corvee van achtjarigen om voor 7 uur s 'morgens het appel, de straat geveegd te hebben.

We kregen verder nog ongaar klef brood van tapioca. Uithongering was de bedoeling. De toestand werd steeds slechter, vele ziekten, hongeroedeem. Moeder en vier meisjes lagen op verschillende afdelingen. Alleen Trees was op de been en hielp moeder en de vier zusjes in leven te houden. Doodgaan was normaal. Rechts van mij lag een baby'tje waarvan de biljetjes dichtgeplakt werden om uitdroging te voorkomen. Het heeft niet geholpen, het overleed.

Links lag een ouder meisje wat mij een balletje eten gaf wat ze van haar moeder gekregen had. .

Ze zei : ik krijg het niet naar binnen. Ik stak het gelijk in mijn mond. Het bleek dat zij aan het sterven was en niet meer kon eten.

Trees kwam mij en ons jongste zusje halen om moeder te bezoeken. Die had haar ogen dicht. Zou zij ook doodgaan? De tweede keer dat Trees ons kwam halen, was moeder overleden. We waren als robots , apathisch het wilde niet tot ons doordringen. Wat er met haar lichaam gebeurd is weten wij niet.

Toen kwam de bevrijding. De zieken, dus ook wij vier zusjes, gingen het eerst naar het Carolus Borromeus ziekenhuis in Batavia. Trees liet zich meesmokkelen bij een chauffeur en melde zich als hulpverpleegster in het ziekenhuis, zo kon ze bij haar zusjes zijn.

Vader kwam uit het mannenkamp en hoorde van het Rode Kruis waar zijn kinderen waren.

Hij kwam het ziekenhuis binnen en zag een zuster lopen. En vroeg: zuster waar zijn mijn kinderen. De zuster riep: Pappie, ik ben Trees uw dochter!

Ze heeft dit niet kunnen vergeten, Pappie die haar niet herkende!

Vader hielp organiseren, dat degenen van de kinderen, die wezen of halfwezen waren en voldoende opgeknapt, ondergebracht konden worden in een huis aan de overkant.

Vandaar uit werden er transporten geregeld naar Nederland. Het gevaarlijkst was de tocht naar de haven. Vader ging met een vrouwelijke arts en 25 wezen en halfwezen die reis maken.

We kwamen veilig in de haven aan en vertrokken met een kleine boot naar de Nieuw Amsterdam die ons naar Nederland bracht. We konden eerst nog niet bij vader terecht en werden over Nederlan verspreid. Ik en mijn jongste zusje kwamen in een kostschool terecht , waar we zowel door nonnen als de meisjes slecht behandeld werden.

We waren dat tuig uit Indonesië , als er wat gestolen was dan hadden wij dat gedaan.

Toen kwam er een vrouw voor vader . een nieuwe moeder. Voor Trees betekende dat een volledig afnemen van haar taak. Dit was heel heftig voor haar. Zij trouwde later en kreeg 6 kinderen in 7 jaar. Toen de kinderen uit huis waren vluchtte ze als het ware naar Schiermonnikoog om tot zich zelf te komen. Het ging goed met haar ze kon zich in allerlei creativiteitten uiten. Maar later kreeg ze zwaar Alzheimer. Ik werd naar haar gestuurd als haar mantelzorger. Na enige tijd mede door een een op een situatie is zij op een ernstige manier onder mijn handen overleden.

Na al dat verdriet om deze oudste zus, die als een moeder voor ons zorgde, was er een troost. Als mooie herinnering was er haar gezicht, waaruit de Alzheimer was verdwenen en onze eigen Trees weer terug te zien.

De perfecte opleiding, die zij waard werd geacht, doet groote begaaftheid veronderstellen (persoonlijkheden als Noordewier-Reddingius en Messchaert nemen geen middematigheden als leerling aan); de voor ons liggende kritieken bevestigen op sprekende wijze dit vermoeden.

De partner van deze zangeres, is **Nel van Oppen**. Zij is nog jong, maar dat verhindert niet, dat het *N. v. d. D.* over haar optreden onlangs voor den Bataviaaschen Kunstkring, schreef: „N. v. O. beschikt over een bijna aan het volmaakte grenzende techniek; haar creaties, zijn doorvoeld, deden kleine fouten, over het hoofd zien.” *in de Java Bode*: „N. v. O. is wel overwogen, ernstig serieus in al haar gebaren. Elk beweginkje, 't kleinste manuaal, is bestudeerd, zoodat zij een sfeer van rust om zich heen weet te tooveren. Zij kent de waarde der symbolen, maar weet ook te toonen, wat ze zijn, met de hun eigen dienere beteekenis, in een levendige duidelijkheid.”

Voegen wij hierbij, dat Mej. V. O. de eenige leerlinge is van Lili Green, die door deze groote danseres een diploma waardig gekeurd werd.

Gezien de antecedenten van de beide dames mag men aannemen, dat ons Dinsdag iets werkelijk zeer goeds wacht op vocaal en choreografisch gebied, te meer, waar de begeleiding van een en ander is toevertrouwd aan